

**Politika
Ekonomiko Berria
Euskadirentzat**

2012 Ekaina

www.eaj-pnv.eu

AURKIBIDEA

EAJ-PNV KRISIAREN AURREAN

1. Mundu mailako ekonomia eta finantza alorreko krisi larriaren testuingurua.
2. Krisialdi honek eragin handia izan du europar eraikuntzarako prozesua.
3. Egoera benetan latza Espainiar estatuarentzat.
4. Euskal ekonomiak norabidea berria behar du.

“EAJ-PNV EREDUA” EUSKADIREN GARAPEN EKONOMIKOAREN ZERBITZURA

1. Euskal sistema ekonomikoa . Autogobernua, gure garapenerako tresna.
2. Enplegua, gure lehentasunik handiena.
3. Lehiakortasuna, jasangarritasunarekin eta gizarte babesarekin bateragarria.
4. Erakunde eta gizartearen arteko kontzertua, esparru publiko eta pribatuaren arteko lankidetzaz.
5. Arlo ekonomikoan gaitasuna eta eskarmentua duen alderdia.

KRISIALDITIK IRTETEKO LEHENTASUNAK

1. Politika industrialak eta aukera sektore berriak
2. Nazioartekotzearen aldeko apustu irmoa
3. Enpresa eta enplegua sortzeko egitasmo berrietarako finantzaketa
4. Gorenean gaitutako pertsonak, sozialki arduratsuak diren enpresak
5. Enpresentzat eta enpresekin lan egingo duen zientzia, teknologia eta berrikuntza sistema
6. Azpiegitura fisiko eta teknologiko aurreratuak
7. Lehiakortasuna eta enplegua ahalbidetuko dituen fiskalitatea
8. Sektore publiko eraginkorragoa eta gure berrabiatze ekonomikoa bideratzeko gaitasunarekin.

1. MUNDU MAILAKO EKONOMIA ETA FINANTZA ALORREKO KRISI LARRIAREN TESTUINGURUA

Gobernu ororen helbururik garrantzitsuenak da bere hiritarrentzat ahalik eta ongizate mailarik gorenena lortzea.

Derrigor hau, EAJ-PNVk bereganatutako konpromisoa da, eta bestelako interesen ginetik jarri duen honek ideia eta politika argiak eta ondo zehaztuak behar ditu; ezaugarri hauek ondo erakutsi ditu EAJ-PNVk, gainerakoek oraindik egiaztatzeke duten bitartean.

EAJ-PNV bere arduraz jabetzen da, eta ulertu egiten du honakoa **une egokia dela hiritarrei bere politika ekonomiko berri eta bereziaren ardatzak azaltzeko. Politika ekonomiko honen bidez, krisiaren erronkei aurre egiteko eta hazkunde ekonomiko eta enpleguaren bidea berreskuratzeko.**

EAJ-PNVren ustetan Euskadik- emakume eta gizonek osatzen duten aktibo nagusiaz gain- autogobernu borondate eta tresnak ditu helburu hori erdiesteko. Tresna hauek, besteak beste dira Kontzertu Ekonomikoa, barne finantzaketa eredia, zergak arautzeko gaitasuna. Tresna hauek lagundu zuten 80. hamarkadako beherakada industrialak gaitzen, eta berriz ere lagunduko dute orain bizi dugun egoeran, Euskal Gizartearen beharrez eta asmoen neurrirako eraldaketa ekonomikorako eredia eratzen lagunduz.

Gure ekonomiaren lehiakortasuna mantentzeko eta hobetzeko lanak hain berezi egiten gaituen eguneroko arloak mantentzen eta hobetzen lagunduko digu: gure hezkuntza eredia, Osakidetzaren zerbitzuak, mendekotasun egoeran dauden nagusiei ematen zaien arreta, egoera latzean dauden familiei ematen zaien laguntasuna... eta abar luze bat, hori denak gizarte sarea osatzen duelarik. Euskal eredia ekonomia lehiakorraren sortzailea da, eta justizia eta gizarte ekitatean oinarritutako ongizatea eragiten du. Hori da herri osoarentzako garapen eta kohesio bermea.

Euskal eredia ez da koiunturazko produktu bat, denbora egoera edo epeen ginetik dagoen helburua da eta herri gisa ditugun helburu estrategikoetan barneratzen da. Denbora ezberdinetan mantentzen diren baloreetan oinarritzen den eredia da; balore hauek une bakoitzean hartu beharko diren erabaki operatiboak sortuko dituztelarik.

Berriz ere, gure historiaren beste une batzuetan gertatu izan den moduan, orainoa da **etorkizuneko euskal gizartearen eraikitzeke unea**. Bidea luzea izango da eta ez gara zailtasunetatik libre egongo, baina denon ahaleginarekin eta bortxakeriak ekarri duen etsitasunetik urrun, lortu egingo dugu. Gure erronka da, eta erronka hori gainditzeko ahaleginari ekingo diogu.

Jabetzen gara merkatuaren garrantziaz, baina politikaren arrazoiaren indarrean sinesten dugu, euskal hiritar guztien borondatearen esanahiaren indarrean. Pertsonak jartzen ditugu gauza guztien gainetik, hau da, gure emakume eta gizonak.

Horri lotuta, jakin badakigu finantza marjinarik gabe, berrabiatze ekonomikoa zaila dela; baina gu ez gara geldi geratuko merkatuak noiz lasaitu edo finantza krisia noiz amaituko zain. Gu ez gara sekula geldirik geratu eta orain ere ez gara geratuko. Gure lanak egiten jarraituko dugu, lan horiekin norabide egokian jartzen garelako itzaropenez eta fedez.

Finantza krisiaren kontra egingo dugu, gure enpresek pairatzen duten mailegu defizita arinduz, finantza babeserako tresnak sortuz eta krisialdi ekonomikoari aurre egiteko neurriak proposatuz.

Ezinbestekoa da hausnarketari eta, bere kasuan, jarduera ildoak ezarri baino lehenago, egoera ekonomiko eta sozialak osatzen duten markoa edo eszenatokiaren mugei begiratzea. Errealitatea ezagututa baino ez dugu esparru eta eragileengan zuzen eragiteko aukerarik izango.

Marko hau zehaztea ez da erraza, testuingurua bera aldakorra delako, eta etengabe zehaztea behar duelako. Hain egoera larrian, krisi honen zioak eta ondorioak gutxiestea bezain larria da, duena baino garrantzi handiagoa ematea.

Krisi hau ez da bakarrik gurea, Estatuarena edo Europarena, mundu mailako krisi baten aurrean gaude, **etengabe aldatzen ari den testuinguruan. Honek harreman eredu berrira ere garamatza, eta gure enpresek elkarrekin bizitzen ikasi beharko dute, garatzeko aukera izan nahi badute.**

Mundu mailako ekonomia 2008 urtean piztu zen krisialdi ekonomikoa gainditzen hasia dela ematen duen arren, berreskuratzen hau oso ahul eta ziurgabea da, eta oso era desorekatuan ematen ari da. Nazioarteko Moneta Funtsak 2012 urteko mundu mailako hazkunde ekonomikorako aurreikuspenak % 3,5ean kokatzen ditu, baina iragarri egin du Europako zorraren krisiak eta petrolioan eman daitekeen igoerak berreskuratze ahul hau deuseztatzeko arriskua ekar dezakeela. Gainera, hazkunde aurreikuspen hau, neurri handian dator herrialde gainerakorretatik. Ekonomia aurreratu askotan, hazkundera ahula da oraindik eta defizit publikoa behertzek dagoen beharraren aurrean hartzen ari diren neurriek mehatxatzen dute.

2. KRISIALDI HONEK ERAGIN HANDIA IZAN DU EUOPAR ERAIKUNTZARAKO PROZESUAN

Hazkunderik gabeko eszenatokiak Europa osoa hartu du, eta bereziki euroguneko herriak. Testuinguru hau funtsezko datua da, ez bakarrik krisiaren benetako maila ezagutzeko, baizik eta baita euskal ekonomian izan duen eragina ezagutzeko, kanpoko merkatuetara esportatzea eragozten duelako; eta azkenean, faktore ezkorra ere bada krisitik irteteko estrategia kolokan jartzen duena.

Ezin dugu begi bistatik kendu, Europak krisiari aurre egiteko duen ezintasunaren oinarrian dagoela euro gunearen diseinu eskasa bera. Erantzuna emateko gaitasuna hobetzeko, estatu ezberdinek lankidetzarako duten jarrera eskasa gainditu beharraz gain, beharrezkoa izango da batasunean erakunde sendo eta sinesgarriak eratzea.

Hori dela eta, adi egon beharko dugu, eta Hazkunderako Egutegia deritzonaren inguruan Europan hasi den eztabaidan parte hartu beharko dugu, batasunaren erakundeei berrabiatze ekonomikoaren aldeko egitekoa eskatuz, finantza eskumenen birzehaztapena eta egitasmoen sendotzea eskatuz. Moneta Batasunaren ahultasuna gainditzeak, beste gauza batzuekin batera eskatzen du Europar Banku Zentralak azken mailegu emailearen egitekoa bereganatzea, eta inflazioa kontrolatzeko lanera mugatzeari uztea.

Azpimarratu egiten dugu **EAJ-PNVk Europar Batasunaren barruan hazteko estrategiaren alde mantentzen duen jarrera**, solidariotasunean eta arduran oinarrituta. Ulertu egiten dugu **estura eta doikuntza fiskalerako politikak beharrezko baldintza diren arren, ez direla nahiko gertatzen, berez, krisialditik irteteko**. Ulertu egiten dugu ezinbestekoa dela **Europa osorako gobernurako markoa sortzea**, tresna zehatzak jarrita, eta hauen artean, batasunaren aurrekontua handituta, Europa mailako politika ekonomikoaren eta sektore berritzaileetan oinarritutako **estrategia industrialaren zerbitzura** egongo delarik.

Zentzu berean, azpimarratu beharra dugu Europar Batasunak enpleguaren inguruan erabaki duen neurri multzoa dela une hauetarako jarduera ardatz nagusienetakoa. Hala aipatu beharra dugu Europar Batzordeak egin duen azken komunikazioa "Enplegua sortzeko indarberritzerako bidean", Europa 2020 Estrategiari lotua. Hobetu ahal den neurri berean, aldatzeko norabidea markatzen du orain arte mantendu diren politikekin alderatuta.

Estrategia hau irailean eztabaidatuko da, eta hainbat neurri bateratzen ditu, besteak beste lanaren gaineko fiskalitatea murriztea, enpresak sortzeko babes handiagoa, barne malgutasuna, enpleguen insegurtasunari aurre egiteko, arlo enplegu sortzaileagotan jardutea: ekonomia ekologikoa, osasun eta gizarte zerbitzuak eta IKTak... eta europar gizarte zerbitzuen erreforma, eta ondorioz, Lanbideren erreforma ere, Europa 2020 Estrategiaren helburuetara egokitzeko. Zalantzarik gabe, orain arte mantendu izan denaren berrikuspenera eta Euskadin enplegua sustatzeko aukera.

Krisiak eta enpleguaren galerak iraun duen hiru urte luzeko epearen ostean, hiritarrek indar politikoei eskatzen- exijitzen –dizkietenak dira jardunbide zintzorako ildo eta proposamenak, sinesgarriak eta handikeriarik gabekoak- baina ez sinpleak- beren talde nortasun ikurrekin bat egingo dutenak. Horrela baino ez dugu lortuko gobernagarritasuna, krisia eta bere ondorioz kaltegarrienak gainditzea ahalbidetuko duen erdikotasunean jardutea.

Oraingo krisiak proportzio historikoko erronkaren aurrean kokatu gaitu. Europa egitasmoa anai arteko mendeetako gudekin amaitzeko sortu zen; eta orain integrazio ekonomiko eta politikorako zerumuga politikoa apurtzeko arriskuan aurkitzen da. Gainera, bere izaera soziala eta ongizate bermatzailea galtzeko arriskuan ere badago.

Dena dela, Europak krisiari aurre egiteko hartuko duen bidea ere bada batasun politiko, aurrerapen ekonomiko eta talde ongizateko Europa, eta aldi berean Batasuna osatzen duten zatien berezitasunak errespetatuko duen eredia finkatzeko aukera. Gure kasuan, esparru horretan sartzen dira zerga eta tributu arloan ditugun eskumenak.

3. EGOERA BENETAN LATZA **ESPAINIAR ESTATUARENTZAT**

Espainiar ekonomiaren egoera, zeinarekin euskal ekonomiak mendekotasun maila altua mantentzen duen, benetan latza da.

Estatuko eszenatoki teorikoak guztiz aldakorak dira, eta denak ezkorak. Estatuko aurrekontu aurreproiektuan islatutako aurreikuspen ekonomikoei behatuta, hobekuntza ekonomikorako atean egongo ginateke; FMI erakundeak esaten duenari begiratzen badiogu, egoera ekonomikoa larriagotuko den aldi gaude, eta jarraituko dugu. Nazioarteko Moneta Fondoak krisiak izango duen eraginaren inguruan egin duen azterketaren arabera, krisi global hau ia eraginik gabe igaro da herri batzuetan, beste batzuk larriki zauritu dituen bitartean. Azken multzo honetan dago Espainia, eta FMI erakundeak bere ekonomiaren inguruan aurreratu du 2017 urtera arte, espainiar BPG, oro har, ez dela berdinduko 2007 urtean erregistratu zenarekin. Beste hitzetan esanda, krisi globalak “faktura” pasatuko dio Espainiari, hazkunde ekonomikorik gabeko 10 urte suposatuko baitizkio.

Egoera ezberdin horien aurrean, zentzudun jo daiteke erreferentziako eszenatokitza jotzea estatuko 17 aztertzaile nagusiek emandako balorea; laburrean esanda, 2012 urterako aurreikusten dute BPGren % 1,3ko beherakada eta % 23,7ko langabezi tasa; eta 2013 urterako, BPGren gelditzea aurreikusten dute langabezi aurreikuspenen okertzearekin, hau da % 24,2ko langabezi tasa. Edozein kasutan, horren aurrean adierazi behar da Funcasek eginiko aurreikuspenen arabera estaturako 2013 urtean aurreikusten du atzeratze bidean egongo den BPG (% -1,5) eta % 26,3raino iritsiko den langabezi tasa.

Apirilaren 27an Espainiar Gobernuak 2012-2015 epealdirako onartu zuen Egonkortasun Egitasmoa, Europar Batzordeari helarazi zitzaionak era ezartzen du 2012 urtean BPGa % 1,7an erori dela, %24,3ko langabezia. 2013 urtean BPGren igoera arina emango da (% 0,2ren igoera) eta hurrengo urteotan ere igoko da (% 1,4% eta %1,8) baina langabezi tasan ia eraginik izan gabe, zenbaki hauek mantendu egingo direlakoan.

FMI erakundeak eta estatuko 17 analistek bat egiten dute inflazioak apur bat behera egingo duela eta albiste ezkorren artean adostu egin dute administrazio publikoek ezin izango dutela defizit fiskala Bruselarekin adostutako epeetan murriztu.

Egiturazko elementuei dagokienez, krisi ekonomikoan izan duen eragina kontuan hartuta, ezin dugu aipatu gabe utzi espainiar ekonomiak kanpoko balantza positiboa lortzeko ezgaitasuna izan duela, eta honek eragotzi dio inbertsioari eusteko behar den barruko aurrezkiak izatea.

Ezgaitasun honek ekarri ditu orain arte inoiz eman ez diren zorpetzeak, Egoera honetan zor publikoa handia den arren (BPGren % 70), askoz handiagoa da zor pribatua (BPGren % 200tik gorakoa); eta honen zati handi bat dator espainiar finantza sistematik; denak batera hartuta BPGren % 300era hurbiltzen dira, espainiar krisiaren faktorerik handienetakoa edo handiena osatuz.

Zorpetze honek, oraingoa moduko gelditze aldietan, ordaintzeko epea amaitzear duen zorra itzultzea eragozten du, eta era berean zailagotzen du zor berria interes tipo egokietan eskuratzea. Dinamika hori zuzentzen ez den bitartean, **espainiar krisia ez da behar bezala bideratuko, eta luzeagoa izatea ekarriko du, Europar Batasunaren ekonomia nagusiekin alderatuta.**

4. EUSKAL EKONOMIAK NORABIDEA BERRIA BEHAR DU

EAERI dagokionez, eszenatoki ekonomiko teorikoek (Eusko Jaurlaritza, Eustat, BBVA...) egoera hobea irudikatzen dute Estatuarekiko atzeraldia arina izango da 2012 urtean, bizkortze txikia emango da 2013an, eta enpleguak gora egin lezake, 2013an BPGk %1ean gutxienez egingo balu.

Analista guztiek partekatzen dutena da **EAE kegoerabai kor bereziak aurkeztendituela estatuarekin alderatuta**, eta hau datorkio industria esparruan duen dimentsioagatik, esportazioen bultzadagatik eta enpresek nazioartean duten kokapen mailagatik. Aldi berean, giza baliabideen prestakuntzatik ere datorkio. **Baina, ezin dugu ahaztu, langabezia 2012ko maiatzean biztanleria aktiboaren % 14,8ra iritzi dela, hau da, 161.000 euskal hiritar dira langabezi egoeran daudenak.**

Alderaketan hobeto dagoen egoera hau ematen da, nagusiki euskal sektore industrialak BPGri egiten dion ekarpena 2010 urtean %24,5era iritsi delako (Alemaniako portzentajearen antzekoa) eta estatukoa dago 10 puntu beherago. Gainera, esportazioetan aurkitu izan da produkzio industrialaren babesa, barruko eskaria eta kontsumoa jaitsi denean. 2011 urtean euskal esportazioek errekorra markatu dute eta balantze komertziala ona izan da, neurri batean eskaria beheratu delako. Eusko Jaurlaritzak 80. eta 90. hamarkadetan "korrontearen kontra" gauzatu zuen politika industrial eta euskal enpresa nazioartean kokatzeko ahaleginak izan dira prozesu honen giltzarriak.

Edozein kasutan, hurrengo hilabeteotan, 2008ko bigarren seihilekoan piztu zen krisiaren bigarren aldi larrian egongo gara murgildurik.

Bigarren atzeraldiaren erdigunean aurkitzen gara, 2008 urtean pairatu zena baino konplexuagoa. Une honetan, hiritarrak ahulago sentitzen dira inguruan dagoen ziurgabetasunagatik, orain arte martxan jarritako politiken eraginkortasunik ezagatik, krisiaren luzapenagatik, langabeziaren igoera beldurgarriagatik eta etorkizunerako aurreikuspenik ezagatik. Aldi honetan guztian, ageri-ageriko daude hiritarren konfiantzarik eza eta ekonomia eta gizarte alorreko eragileen beldurra. Ziurtasuna eta konfiantza urriak dira gaur egun. Horrez gain, bortxakeriak mina eragin izan du urteotan, gure balore sistema kaltetu du eta baliabide ekonomiko eta giza baliabide ugari kontsumitu ditu. Gainera, Euskadirentzat ere suposatu du nazioartean irudi ona galtzea.

Errealitate horren aurrean, aliatu bikaina dugu gure alde, krisialdiaren osteko egoerak ekarriko dizkigun aukerak baliatzeko: Bake itxaropena. Bakea ez dugu sekula hain eskuragarri izan. Iraganeko ibilbide ekonomikoan zailtasun ugari zeuden eta denak gainditu genituen, gainean bortxakeriaren zama astuna generaman arren. Betidanik esan dugu, Euskadik "motxila" jasanezin hura gainetik kentzeko aukera izango balu, lehiakortasunerako lasterketaren munduko lehen tokietan jarriko ginela. Heldu da azkenean hainbatetan amestutako unea. Ez dugu bortxakeriaren zamarik. Bortxakeria gure bizitzatik desagertu da. Ekin diezaiogun beraz, krisiari zama eta motxilarik gabe gainditzeari.

Bakeak, edo bortxakeriarik ezak gutxienez, orain arte hazkunde ekonomikoari laguntzeko duen ahalmena espero zen indarrez ekarri ez duen arren, eta seguruenik krisiaren beraren gogortasunak bakea bizitza ekonomikoan sentitzea eragozten duelarik, EAJ-PNVren ustetan, **agerikoa da Bakea Euskadiren gaitasun ekonomikoa indartzen duen faktorea dela. Garapenaren zerbitzura jartzea berrikuntzarako faktore bikaina da eta eraginak izango ditu gure herrian bertan eta kanpo aldean dugun irudian.**

Amaitzeko, eta espainiar ekonomiarekin alderatuta, azpimarratu beharra dago gure kanpo balantzak gozaten duen osasun ona, gure enpresetan inbertsio handiagoa ahalbidetu duelarik. Horri lotzen zaio enpresa hauek euskal enpresarien eskuetan daudela. Eta, hala jarraitzea nahiko genuke.

Berrabiatze ekonomikorako trenean aurrealdeko tokiak hartu nahi baditugu, gure defizit nagusiak gainditzeko gaitasuna erakutsi beharko dugu, hau da, sektore batzuetako produktibotasun eskasari lotutako arazoak; lan harremanetatik eratorritako arazoak; esportazioa sektore eta herri batzuetan kontzentratzea; lan merkatuan era finkoan sartu ahal izateko beharko litzatekeen kualifikaziorik gabeko langabe kopuru altua; enpresek maileguak eskuratzeko dituzten zailtasunak;... Hori guztia lehenetsiko du EAJ-PNVk bere lanean.

“EAJ-PNV EREDUA” EUSKADIREN GARAPEN EKONOMIKOAREN ZERBITZURA

Egoera larri honen aurrean, EAJ-PNVk Euskal Gizartearen zerbitzura jartzen du **politika ekonomikoa egiteko eredu berria**; lan honek berarekin dakartzan zailtasunak nabarmenak diren arren, **Euskadi hazkunde ekonomikorako bidean jartzeko**, gizarte ekitatearekin eta gure garapen ereduaren jasangarritasunarekin bateragarria izango dena.

Eredu hau, “EAJ-PNV eredu” hau **ondo kontrastatuta** geratu da; gure ekonomiaren eta gure gizartearen izaera eta berezitasunari eta EAJ-PNVren pertsonak kudeatzeko erakutsi duten gaitasunari erantzuten dioten printzipioetan oinarritzen da.

Horregatik, honako ereduak proposatzen diogu Euskal Gizarteari:

Printzipioak

1. Euskal Sistema Ekonomikoa. Autogobernua, gure garapenerako tresna.
2. Enplegua, gure lehentasunik handiena.
3. Lehiakortasuna, jasangarritasunarekin eta gizarte babesarekin bateragarria.
4. Erakunde eta gizartearen arteko kontzertua, esparru publiko eta pribatuaren arteko lankidetzak.

Egiaztatuta geratu da arlo ekonomikoan erakutsitako gaitasuna eta eskarmentua.

1. EUSKAL SISTEMA EKONOMIKOA. **AUTOGOBERNUA, GURE GARAPENERAKO TRESNA**

Euskal ekonomiak osagai eta ezaugarri propioak ditu, Euskadiko egituraketa instituzionalak bereak dituen neurri berean .

Euskal Autonomi Erkidegoak eta Nafarroako Foru Erkidegoak berezitasun eta autogobernu sistema berezitua dute. Horregatik azaltzen da Euskadik gaur egun bere esparru ekonomikoan duen egoera ezberdina.

Euskadiren etorkizunera begira, ezinbestekoa da gure Herriaren inguruabar berezietara egokitutako politika propioen garapenean sakontzea, Euskal Sistema Ekonomiko benetakoa eratuz. Horregatik, ezinbestekoa da Estatuak hartuko dituen neurriak Euskadin aztertzea, inguru eta esparru ekonomiko ondo berezituak direlako. Adibide gisa, osasun eta hezkuntza esparruak aipatu behar dira, Estatuako Gobernuak duela gutxi bultzatu dituen murrizketa zorrotzen mende. Gainera, aurre egin behar zaio Estatuaren aldetik "oinarrizko" legegintzan ematen den gehiegikeriari.

Gure helburua da orain ditugun gaitasun guztiak garatzea, eta Euskadiren autogobernua sakontzea, **Euskadiren kudeaketa propioak euskal politika publikoen eraginkortasuna handitu duela eta gure Herriaren hazkunde ekonomiko eta giza garapenerako bermerik onena dela** egiaztatuta geratu delarik.

Zentzu honetan, Euskadik honakoak egin beharko lituzke:

- Enplegu Politika Eraginkorak benetan garatu, euskal lan merkatuaren errealitatera egokituz eta horrekin batera enplegurako politika pasiboak bereganatuz.
- Euskadiren eskumenen garapena, bete gabe dauden eskumenekin osatzea, besteak beste tren azpiegiturak eta aireportuen kudeaketa.
- Gure proposamen propioak sakonki aztertzea eta zehaztea, arlo ekonomikoan ditugun gaitasun propioetan eragin esanguratsua duten Estatuako eta Europar Batasuneko politiken aurrean.
- Euskadiren instituzionalizaziorako akordio politiko berria planteatzea, adostasunean eta atxikimendu sozialean oinarrituta.

Dena dela, ezin dugu autogobernua eta autarkia nahastu. **Euskal autogobernua estuki lotuta dago europar eraikuntzarekin**, europar agintariak beren aurrean baitute europar egitasmoarentzat hain urte dramatikotarako inflexio puntua aurkitzeko erronka, eta Batasunaren gobernu ekonomikoan aurrera egin ahal izateko; eta horretarako ezinbestekoa da Europar Banku Zentralari eta Inbertsioetarako Europar Bankuari egiazko gaitasuna ematea, merkatuek euroari eta europar ekonomiari begira eragiten duten presioa indargabetzeko. Hau dena egin behar da zorrotasun eta finkatze fiskala orekatzeko helburuarekin, ekonomia produktiboa, eta beraz, hazkundera bultzatuz.

Euskadik europar egitasmoaren alde egin duen apustu historikoa Batasunaren gobernu ekonomikoaren alde egiten dugun apustuan gauzatzen da, Kontinente osorako hazkunde agenda bultzatuz. Hau da Euskadik izan behar duen helburu estrategikoa, eta horretara prestatu beharra dauka. Horrek azaltzen du gure Herriaren politika ekonomikoaren norabidea aldatzeko beharra.

Aldi berean, europar dinamika ekonomikoan integratzeko jarduna garatzen jarraitu beharra dugu. Europar erakundeetan parte hartzeaz gain, europar sare eta egitasmoetan dugun parte hartzea indartu beharra dugu lankidetzaren bidez eta europar erregio eta hiriekin parte hartze estrukturalak irekitzearen bidez. Baina, era berean, enpresek ere parte hartze handiagoa izan behar dute beste enpresek eta I+G+B eragileekin lankidetzan aritzeko sare eta egitasmoetan.

2. ENPLEGUA, **GURE LEHENTASUNA**

EAJ-PNVren lehentasuna da enplegua. Hori da lehena eta funtsezkoena. Enplegu duina, produktiboa, kalitatezkoa, egonkorra eta jasagarria. Eta, era berean, enplegu horren inguruan ere eman behar da balio erantsia sortzeko markoa, ongizate esparru barnerakor eta solidarioa mantendu ahal izateko. Bide honetan, lanpostuak finkatzea, pertsona gazteen lan munduratzeari eta jarduera ekonomikoa dinamizatuko duten eta enplegu berriak sortuko dituzten aktibitate eta egitasmoen aldeko apustu egitea da gure kezka eta ardurarik nagusia.

EAJ-PNVk ulertu egiten du enplegua sarrera ekonomikoa suposatzen duen, eta beraz, oinarritzko beharrezkoak asetzea ahalbidetzen duen eskubidea baino gehiago dela: **Enplegua norberaren garapenerako tresna ere bada**, eta Euskal Enplegu Sistemak honako hauei begiratu beharko die:

- Pertsonen gaitasun eta motibazio profesionalen garapena.
- Berdintasuna enplegura sartzeko orduan, enplegua eskuratzeko zailtasun handiagoak dituzten taldeei laguntasuna emanez.
- Etengabeko ikaskuntza sustatzea.
- Famili bizitza eta lana uztartzeko aukera bermatzea.

Enplegu sorkuntza hau **Euskal Lan Harremanen Sistemaren** markoan eman beharko da, enpresen eta langileen interesen arteko oreka bermatuz, lan egiten dutenei eta lanik gabe daudenei laguntasuna, ziurtasuna eta babesa emanez.

3. LEHIAKORTASUNA, JASANGARRITASUNAREKIN **ETA GIZARTE BABESAREKIN BATERAGARRIA**

Enpleguan behar den hazkundera lortzeko, lehiakortasuna da Euskadirentzako erronkarik handiena. Gure enpresen lehiakortasuna, euskal ekonomia osoaren lehiakortasuna, honen barnean gure eragile instituzional, sozial eta ekonomikoak sartuz.

EAJ-PNVk gure lehiakortasuna hobetzeko lan eraginkorraren aldeko apustua egiten du, baina ulertu egiten du jarduera modu honek Euskal Gizartearentzat oinarritzkoak diren jasangarritasuna eta babes soziala diren printzipioekin bateragarria izan behar duela.

Jasangarritasunari dagokionez, **gure inguruaren babesa, derrigor etikoa izateaz gain, beharrezkoa ere badugu, Euskadirentzat nahi dugun garapen ekonomikoa lor dezagun.** Bere hiritarrentzat oparotasuna eta ongizatea lortu nahiko duen nazio orok, erakargarritasunen bat ere eskaini behar du, ez bakarrik turista gisa bisitatzen dutenentzat, baizik eta baita inbertitzaile izan daitezkeenentzat eta ikertzeko edo sorkuntza talentua duten pertsonentzat; ondorioz, gure herriak eta hiriak, gure naturgunea zaintzea baldintza ezinbestekoa da balore handiagoa eta kalitate handiagoko enpleguak emango dizkiguten jarduera ekonomikoa izateko.

Babes sozialari dagokionez, argi izan behar dugu krisialdi honek ez diela modu berean eragiten, eta era berean ez die berdinean eragiten talde ekonomiko edo sozial ezberdinei. Beraz, talde batzuk daude arreta eta zerbitzu handiagoak eta bazterketan ez erortzeko berariazko laguntasunak behar dituztenak. Honek suposatzen du **krisiaren kontrako borrokan ondo zaindu beharko direla gure ongizate eredu osatzen duten balore handiak**, balore hauek gure jardun sozio-ekonomikoaren erreferente nagusi izan behar dute, eta hausnarketa eta azterketa egin beharko dugu, etorkizunean mantendu ahal izateko.

4. ERAKUNDE ETA GIZARTEAREN ARTEKO KONTZERTUA. **ESPARRU PUBLIKO ETA PRIBATUAREN ARTEKO LANKIDETZA**

Euskadik aniztasun instituzionala du eta ahalbidetu egiten du jardun publikoa herrialde esparru bakoitzaren inguruabar eta ezaugarrietara hobeto egokitzea. Gure autogobernuaren aktibo honek, krisialditik irtengo badu, **Eusko Jaurlaritzaren indartsua beharko du borondateak eta ahaleginak batu ahalko dituen**, politika ekonomikoak, herrialde, gizarte eta produkzio garapen politikak Europar Batasunaren Hazkunde Agendak ezarriko dituen helburu eta estrategikoekin uztartzeko gaitasuna izango duena. Betidanik garrantzitsua izan delarik, esparru publiko eta pribatuaren arteko lankidetzaren ezinbesteko errealitatea da orain, eta gure berrabiatze ekonomikoaren motore bilakatu beharra du.

Dena dela, amaituak dira esparru publikoak berez ekonomiatik eta inbertsioetik tiratzeko gaitasuna zueneko garaiak. Esku hartzeko gaitasuna ordezka ezina den arren, hori ez da nahikoa. Lankidetzarako beharra dugu orain.

Horrela ba, ezinbestekoa da **esparru publiko eta pribatuaren arteko lankidetzaren**, eta ez bakarrik jardun ekonomiko-produktiboaren garapenerako, baizik eta behar besteko azpiegiturak sortzeko, jardura ekonomikoari eusteko eta hiritarren beharrezkoak asetzeko. Europar Batasuneko herrialde batzuek eskarmentu handia dute bide honetan. Guk irmotasunez eta zentzuz jorratu behar dugun bidea da.

Ez dugu ahaztu behar hain beharrezko dugun gizartearen kontzertu edo parte hartzea. Euskadik gizarte erakundeek osatutako ehun aberatsa du, eta erakunde hauetako askok ezinbesteko egitekoa dute jardura ekonomikoan. Bereziki garrantzitsua da sindikatu eta enpresa erakundeek egiten duten lana; ahalegina egin behar dute "norabide berean egiteko", hau da, berrabiatze ekonomikorako eta enplegu sorkuntzarako bidea.

5. ARLO EKONOMIKOAN **GAITASUNA ETA ESKARMENTUA**

Euskal Gizartearen zatirik nagusienak partekatzen dituen 4 printzipio hauek egiaztatzen dute **EAJ-PNV dela krisiaren aurrean euskal hiritarrek sentitzen dutena ondoen ulertzen duen alderdia dela**, eta hauek printzipioek beste euskal alderdi politikoengandik bereizten gaituzte; baina badago era berean bereizten gaituen beste elementu bat: **EAJ-PNV da printzipio hauek ekimen errealean gauzatzeko orduan, lan egiteko gaitasuna eta guztiz egiaztatuta geratu diren emaitzak aurkeztu ahal dituen**.

Euskal hiritargoa konpromiso eta zintzotasun politiko maila altuetara ohitu da, eta aurkeztuko zaion eskaintza politiko oro sakontasunez aztertzen du. Zintzotasun politikoaren egiaztatzeak erarik onena da une bakoitzean esaten dena eta ardura instituzionalak izan direnean egin dena alderatzea; eta, zentzu horretan, EAJ-PNVren balantzeak ez du inongo alderaketa alderdikoirik onartzen.

Halaber, EAJ-PNVren talde ekonomikoek borondatea, gaitasuna, prestakuntza eta eskarmentua dute egoera honi aurre egiteko. Euskadik aurrean izango duten erronkek buruzagitzaren behar dute, eta administrazio publikoetan kudeatzeko eta gobernatzeko esperientzia duten lan taldeak. Funtsezkoa da EAJ-PNVk kudeaketa instituzionalaren alde eskaini ahal duen giza kapitala, eta era berean ere bada funtsezkoa profesionaltasunean, zorrotasunean, dedikazioan eta Euskadiren interesen defentsan oinarrituta eskaini ahal duen lan eremuan.

Ondorio modura, EAJ-PNVk Ekonomia arloan, Eusko Jaurlaritzaren kudeaketarako eta euskal ekonomia biziberritzeko eskaintzen dituen elementu bereziak hauek dira:

- **Egitasmoa.** Bizkortze ekonomikorako politika publikoak ezagun ditu eta Euskadiren garapenerako egitasmo propioa du.
- **Esperientzia.** Esperientzia dugu krisiak kudeatzeko orduan eta Euskadiren bizkortze ekonomikoan.
- **Emaitzak.** Gaitasuna ere erakutsi dugu, 80. eta 90. krisialdietatik irten ginelako.
- **Kudeaketa.** Ondo prestatutako pertsonak eta gaitasuna dutenak orokorrean Eusko Jaurlaritzaren kudeaketa globalari eta esparru murriztagoan politika ekonomikoari ekiteko.
- **Euskadiren interesen defentsa.** EAJ-PNVren ekimen politikoa beti egon da Euskadiren beharrezkoak lehenestean oinarrituta, eta mugarik ez dago euskal interesak lehenesteko orduan.

Gure herriak murgilduta gauden egiturazko krisiaren eraginak pairatzen ditu, eta arrisku larritan egongo gara bizkortze ekonomikorako eta bizitzea tokatu zaigun munduko erronketara egokitzeko egitasmo handia abiatzen ez badugu.

Gure egitura demografikoa eta gure tamainak lehiakortasun profesionalik gorena exijituko digun etorkizunera prestatzea eskatzen digu, eta horrekin batera nazioarteko giza kapitalerako lurralde erakargarria izatea beren bizitza aukerak aztertzerako orduan; gure sistema publiko eraginkorraren antolaketa, eraginkortasuna ez baitako kontrajarrita gure erakundeen sistemarekin eta gure ehun produktiboa, sare teknologiko eta finantzarioa europar merkatu integratuaren beharrianetara egokituta.

EAJ-PNVk 80. hamarkadako egiturazko krisi hartako urte dramatikoa Gobernu ardurak hartu zituenetik, betidanik egon da ekonomia produktiboaren aldeko apustuan, gihar teknologikoa eta nazioartekotzea indartzeko. **Oraingoan ere egiturazko krisian gaude, kasu honetan historikoa, eta berriz ere Nazio Egitasmoa abiatu behar dugu, ez bakarrik krisia gainditzeko, baizik eta krisitik indartuta irteteko. Hori dela eta, proposamen estrategiko hauek aurkezten ditugu, elkarrekin guk dakigun norabidean aurrera egin dezagun: Zorroztasuna eta Lana.**

KRISIALDITIK IRTETEKO LEHENTASUNAK

EAJ-PNVk bere gobernu jarduerak, euskal ekonomiaren ezaugarri eta beharrian bereziei erantzuten dieten hurrengo lehentasun hauen norabidean jarriko ditu, ekonomia eta finantza alorreko oraingo krisiaren aurrean erantzuna emateko, eta garapen ekonomikorako eta enplegurako oinarriak epe luzera finkatzeko xedez.

1. **Politika industrial eta aukera sektore berriak.**
2. **Nazioartekotzearen aldeko apustu irmoa.**
3. **Enpresa eta enplegua sortzeko egitasmo berrietarako finantzaketa.**
4. **Gorenean gaitutako pertsonak, sozialki arduratsuak diren enpresak.**
5. **Enpresentzat eta enpresekin lan egingo duen zientzia, teknologia eta berrikuntza sistema.**
6. **Azpiegitura fisiko eta teknologiko aurreratuak.**
7. **Lehiakortasuna eta enplegua ahalbidetuko dituen fiskalitatea.**
8. **Sektore publiko eraginkorra eta gure berrabiatze ekonomikoa zuzentzeko gaitasunarekin.**

1. POLITIKA INDUSTRIALA ETA AUKERA SEKTORE BERRIAK

Enpresak dira aktibitatea eta enplegua sortzen dutenak. Botere publikoei eta gure kasuan euskal erakundeoi dagokigu, testuinguru egokia sortzea, hau da, inguruak eta baldintza egokiak enpresak eratzeko eta garatzeko, eta gure gizartearentzako oparotasuna sortzeko.

Politika industrialerako eredu propioa berreskuratzea

Industria da Euskadiri aberastasun eta oparotasun handienetakoa eskaintzen dion sektorea. Gure BPGri egiten dion ekarpenari esker, Euskadik espainiar estatuak baino hobeto egin dio aurre krisiari.

Aktibo garrantzitsu hau dugu 80. hamarkadan euskal ekonomia eta enpresa modernizatzeko egin zen apustu irmoari esker. Industria krisi sektore nagusien krisi sakon haren aurrean (siderurgia integrala, untzigintza, talde ondasunak, elektrotresna zuriak, elektrotresna marroiak, altzairu bereziak eta arruntak...) Euskadik, Eusko Jaurlaritzaren zuzendaritzapean, apustu handia egin zuen euskal ekonomia eta jardueraren motore izaten jarraituko zuen industria modernoaren alde. Gainera, industria kentzearen alde zeuden gobernu eta teoria ekonomikoen kontrara egin zen. Beraien jarrera ondoko esaldian laburbiltzen da "industria politikarik onena da industria politikorik eza".

Apustu arrakastatsua izan zen, eta gure industria kulturean oinarrituta, dibertsifikazio ekonomikoa ekarri zuen, teknifikazioa eta gure enpresetan balorea sortzea, giza baliabide aurreratuak sartzea eta nazioarte esparruan kokatzeko prozesu geldiezina.

Oraingo inguruabarrek eta krisitik arrakastaz irteteko dugun beharrak Euskadiri eskatzen diote bere **izpiritu industrial berreskuratzea, eta ekonomia produktiboa ekimenez babestea.**

Horretarako, euskal botere publikoek hurrengo puntu hauek landu beharko dituzte:

Para ello, los poderes públicos vascos deberán trabajar:

- Politika Industrial bultzatzea, gure kulturarekin bat eginik ekonomia produzitzailearen aldeko apustua egin dezan, herriaren garapen jasagarria lortzeko euskarri gisa. EBko 2020 Estrategia da lortu beharreko erreferentea. Orain ditugun indarguneetatik abiatuta, Euskadiko industriarentzako sorgune berriak garatuz.
- Lehiakortasun politikak garatuz –hori baita herri batek oparotasuna eta aberastasuna sortzeko duen motorerik handiena-, produktibotasuna hobetzea ekarriko duten faktoreak erarik eraginkorrean lerrokatuz.

- Enpresei modernizatzen eta mantentzen laguntzea, bereziki produkzioan oinarritutako enpresei, industrialki gero eta helduago dauden sektoretan integratuta daudenak.
- Euskadiko enpresa motore direnei laguntzea, enplegu kopuru handiena eta kalitatezkoa sortzen dutelako. Beraiek ere direlako euskal ekonomia nazioartean kokatzeko aukera handienak ematen dituztenak.
- Ezagutzara, berrikuntzara eta laguntasun ekonomikora lotutako jarduera produktiboaren eta merkaturatze aurreratuaren aldeko apustua eginik.
- Enplegua sortzeko gaitasun handia duten sektoreetan inbertsioak erakarriz.
- Mundu mailako enpresa proiektu liderrak identifikatuz eta beren azpian "nitxo ekonomien" kultura sortuz.
- "Smart manufacturing" / "smart specialisation" kontzeptua bultzatuta, hau da, produktuak produzitzeko eta lan horretan espezializatzeko teknologiak erabilia, kalitate handiko produktuak egitea ahalbidetuz, sektore espezializatuarentzako eta produkzio berritzaileen bidez.
- Euskal enpresak eta beren erabaki guneak herrialdean eta euskal pertsonen ardurapean mantentzea babestea, atzerriko inbertitzaileek krisi egoera baliatuta gure enpresarik onenak eskuratzeak suposa dezakeen arriskuaren aurrean.
- Euskal enpresa taldeak eta korporazioak eratzeko sustatuta, balore kate luzeagoak izan ditzagun. Azken finean, motore multzoak eratzeko, epe luzera oparotasun handiagoa sortzeko gaitasuna izango dutenak. Gure enpresak handitzea sustatzea, fusioak eta aliantzak bultzatuz eta ahalbidetuz.

Dibertsifikazio ekonomikoa . Aukera sektore berriak

Jarduera ekonomikoaren dibertsifikazioa izan zen Euskadiren lehen eraldaketaren arrakastaren oinarrietako bat. Bigarren honi arrakastaz ekiteko, estrategia hau ezinbestekoa da oraindik, era jasangarrian eusten baitie hazkunde ekonomikoari eta enpleguari. Gainera, dibertsifikatzeak berrikuntza dakar berarekin.

Oinarri sendoak ditugu gure ekonomian dibertsifikazio prozesu arrakastatsuak martxan jartzeko, industria alorrean dugun jakintzatik eta teknologian dugun ezagutzatik abiatuta eta, gure herrialdearen eta inguru naturalaren ezaugarriak kontuan hartuta. EAJ-PNVren aburuz, Euskadin hazteko aukera eta tokia duten ekonomia eta enplegu gune berriak hauek dira besteak beste:

- Eko-teknologiak. Euskal hiritar guztien zerbitzura egongo litzatekeen helburua ez litzateke halakorik izango, lan hori ingurumena errespetatu gabe egingo balitz. Hortik abiatuta, EAJ-PNVk ezinbesteko jotzen du inguru hori mantentzea eta berreskuratzea, gure bizitza kalitatea hobetzeko, hori delakoan jarduera ekonomiko ororen azken helburua. Hau guztia egin behar da, ondo kudeatutako ingurumena berrikuntza iturri dela ahaztu gabe. Ondorioz, hazkunde eta enplegu sorburu ere bada.
- Bere izaera transbertsala kontuan hartuta, guk baliabide urriak ditugula eta baliabide hauek asko kontsumitzen ditugula kontuan hartuta, energia ere bada gure ekonomiarako lehen mailako faktore estrategiko bat. Euskal politika energetikoak jarraitu behar du, alde batetik produkzio garbia, garraio eraginkorra eta administrazio eta kontsumo neurtuagoak ahalbidetuko duten jarduerak bultzatzen, eta beste alde batetik energia berriztagarriek eta eraginkortasun energetikoak enplegu arloan eskaintzen dituen aukerak baliatuta. Hortik ere, estrategia energetikoak berebiziko garrantzia hartzen du EAJ-PNVk abian jarriko dituen lehiakortasun politiketan; ondorioz, 2020 urteari begirako estrategien arabera lan egingo du.
- Industriari lotutako zerbitzuak. Teknologien inguruan nahikotxo garatu diren arren, oraindik asko dago egiteko finantza zerbitzuen inguruan, adituen aholkularitzan, merkatal zerbitzu aurreratuetan, ukiezinetan, diseinuan...
- Hiri garapena.
- Itsasoari, kostari eta arrantza jarduerari, eta nekazal garapenari eta kalitatezko nekazal produkzioei lotutako jardun berritzailea.
- Osasuna, gizartearen babes eta biztanleriaren zahartzetik eratorritako beharrianak asetzea.
- Kultura, sorkuntza, diseinua.
- Kalitatezko turismoa eta gastronomia.
- Ingurumena eta hondakinen tratamendua.

Klusterizazioa,berrikuntza eta ekintzailtza

Krisialdi ekonomikoari aurre egiteko gaitasun handia erakutsi duten herri eta erregioen esperientziak agerian uzten du elkarrekin lotuta dauden klusterren kontzentrazio altua dagoen tokian, berrikuntzarako eta enpresak sortzeko gaitasuna ere hazi egiten dela. Hori da EAJ-PNVk bultzatuko duen bidea, oraingo **Kluster sarean sakonduz eta egitura hobetuz**.

Era berean, aukera berriak bilatzeko eta aurkitzeko ahalegin horretan, ekintzailtza kontzeptu berri batek du funtsezko egitekoa. Indarra ekintzaile gazteengan eta autoenpleguan jartzeko mugetatik harago, enpresa kudeaketan esperientzia duten sustatzaileek hazkunderako eta nazioartekotzerako bidean abian jarriko dituzten ekimenak laguntzeko. Egitasmo ekintzaile hauek erakundearen babesik handiena eskuratu beharko dute, bereziki motore sektore direnean, eta aldi berean jasangarriak eta Euskadiren interesekoak badira.

Enpresa proiektu gehiago izan ahal izateko, ezinbesteko jotzen dugu ekintzailtzaileen eta **berrikuntza berrizazio soziala** berreskuratzea, hala gure gazteen artean nola enpresen barruan ere. **Enpresa barruko ekintzailtza** egitasmoek arreta berezia jaso beharko dute enpresei babes emateko politiketan, enpresentzat berrikuntza iturri izateaz gain, garapen pertsonal eta profesionala suposatzen dutelako.

Halaber, ekintzailtzaileen beraren ekosistema hobetu beharra dago, gune fisiko eta birtuala, bertan eragileak (unibertsitate sistema, enpresak, administrazio publikoak, finantza erakundeak) koordinatuta parte har dezaten, eta bizkortzeko, harremanetarako, hausnarketarako, ekimenerako, aitortzarako eta zabalkunderako neurriak garatzeko. Start-up delakoak sustatu behar ditugu, non eredu arrakastatsu baten 4 elementuak konbinatzen diren: ETE ekintzaileak, teknologi zentroak, unibertsitateak eta finantza erakundeak, eta babes handiagoa eman behar diogu arriskuak hartzeko kulturari.

Halaber, ezinbestekoa da gaur egun **informazio teknologiek** enpresentzat, hobetzeko edo lehiakortasuna enpresariala ez galtzeko, edo enpresa jarduera berrien motore bihurtzeko duten gaitasunagatik suposatzen duten oinarri operatiboa kontuan hartzea eta babestea.

2. NAZIOARTEKOTZEAREN ALDEKO APUSTU IRMOA

Euskadi kanpora irteteak, nazioarteko eszenatokietan beren balioa azpimarratzeak **eraginkortasunez laguntzen dio gure garapen ekonomikoari**. Nazioartekotzea behar funtsezko eta ekidin ezina da, **atzerrian hedatuta gure enpresak indartuko direlako, eta horrekin batera enplegua eta oparotasuna eragingo delako.**

Errealitate berria. Nazioartean kokapena bilatzea, esportazioetatik harago

Bere esportazioek eta herrialde gainerakorretan duen kokapenak suposatzen duten berezitasunek, orain bizi dugun krisi ekonomiko honetan, agerian utzi dute horixe dela hain zuzen jarraitu beharreko bidea. Etorkizun hurbilean, esportatzea ez da nahikoa izango. Merkatal harremanek, eta bereziki herrialde gainerakorrekin izango direnetan, produktuak ez ezik, inbertsiorako eta ko-garapen teknologiko eta industrialerako aliantza iraunkorrek ere eskatuko dizkigute.

Eszenatoki honetan, Euskadi nazioartean ezagutzera emateko prozesuak ikuspuntu integrala behar du, ikuspuntu europeista batetik honakoei ekingo diena:

- Harremanak ditugun merkatu nagusiak dibertsifikatzea.
- Nazioarteko testuinguruan emango diren aldaketetara egokitzea.
- Gure errealitate sozio-ekonomikoarekin ditugun kide estrategiko osagarriekin lankidetzeta eta konplizitateak ezartzea.
- Munduko aniztasun kulturala baloratzea eta errespetatzea,
- Nazioarteko zerumugak gure gazteriaren garapenaren alde eskain dezakeen etengabeko prestakuntza eta aukerak kontuan hartzea.

Beharrezko nazioartekotzeari laguntzen dioten jardueren artean dago gure **enpresen dimentsioa handitzeko beharra**. Oraingo enpresa egitura atomizatu eta zatitutik hazkunde bidea hartuko duten eta nazioartean egongo diren korporazioetarako jauzia eman behar da. Horretarako, eraginkortasun handiko jarduerak dira enpresen elkarketa edo enpresen batura.

Kanpo ekintza plana

Zentzu berean, Eusko Jaurlaritzaren oraingo Kanpo Ekintzarako Plan Estrategikoa berriro zehaztu eta diseinatzeko beharra azpimarratu behar dugu, bere barnean enpresak nazioartekotzeko ekimenen garrantzia indartuta, euskal enpresak nazioartean kokatzeko eta kanpoko merkatuetara bideratzeko; eta, era berean, Euskadi markan bultzatzeko dinamikan babes, bizkortze eta laguntasun tresna instituzionalak eraginkortasun garatzerik izan dezan.

Plan horretan, egiteko garrantzitsua izango dute elkarteek eta enpresa sareek, eta bereziki Merkataritza Ganberak. Erakunde hauek esperientzia zabala dute gure enpresen internazionalizazioari emandako babesean.

Plan honek besteak beste hartu beharko ditu:

- Euskadirentzat estrategikoak diren merkatuetara zabaltzeko plan berezituak, besteak beste Asia eta Pazifiko aldeko ekonomia gainerakorrak, Latinamerikako herriak, Europar Batasuneko kide berriak eta AEBetako merkatua.
- Euskadik merkatu estrategikoetan dituen ordezkaritza komertzialak bultzatzea.
- Euskadiren egitekoa indartzea Uztai Atlantikoa deritzon euro-erregio barruan.
- Herrialde, erregio eta metropoli inguru handiekin akordio estrategikoak ezartzea, gure aukera sektoreak garatu ahal izateko, lankidetzeta eta osagarritasunean oinarri harturik.
- Gure enpresa sareak nazioartekotze arloan gaitu. Berezi gure gabeziarik handiena denari begira: hizkuntzen ezagutza, ingelesa batipat.
- Gure enpresak nazioartekotzeko tresna bereziak garatzea.

Euskadi marka

Arestian aipatutakoarekin guztiarekin, ezinbestekoa da denen artean -enpresak eta erakundeak- Euskadik kanpoan duen izena eta ospea “Herri fidagarriarena” izatea lortzea. Hori da, zalantzarik gabe, Euskadiren balorerik handienetakoa, eta gainerakoei al bait arinen adierazteko gai izan beharko genuke.

Herri-marka duten herriek lehiakortasunerako abantaila handia dute beren enpresek nazioartean garapena izan dezaten, merkataritzan dituzten aukerak hobetzeko, beren irudi propioa hobetzeko, turismoa, talentua eta inbertsioak erakartzeko, eta barruko interesak eta konplizitate sareak eragiteko, herriaren beraren garapen jasangarri eta iraunkorrari lagunduko diotenak.

Gure ustetan, Euskadik baditu ahalmen eta elementuak, inolako mendekotasun harremanik gabe, “Basque Country” herri-markaren estrategia integral eta propioa garatzeko.

Gure herri-marka hau komunikatzeko dugun aniztasunetik abiatuta sortu beharko da, erabiliko den esparru ezberdinetan garatu ahal izateko behar den malgutasunarekin (turismoa, gure enpresen nazioartekotzea, nazioarteko lankidetzak, berrikuntza sareak edo talentua erakartzea; ahal den neurrian, gure-gureak diren ezaugarrietan oinarritu beharko da, hau da, gure nortasuna, aniztasuna, kultura, euskara edo gure bizitza kalitatea; euskal gizarte osoak ezagutua eta defendatua izan beharko du; eta gure “enbaxadoreetan” hartuko du oinarria eta babesa: “enpresa, kultura, kirol munduko liderrak,... eta nazioarte dimentsioko euskal enpresak. Euskal enpresak izango dira presentzia indartsua duten, eta egiten duten lan onagatik ezagunak diren herrietara sartzeko ateak.

3. ENPRESENTZAKO ETA ENPLEGUA SORTZEKO EGITASMO BERRIETARAKO FINANTZAKETA

Politika industrialak eta enpresa berriak sortzeko laguntasun politikak finantzaketa bermatzeko sistema behar du, jarduera eta sektore ekonomiko berriak bultzatzeko, eta ohiko jarduna mantentzeko. Zalantzarik ez dago, **enpresak finantzatzeko erraztasunak izatea da gure herriaren garapenerako elementu bereizgarria.**

Mailegu arloko atzeraldi egoeraren eraginez, enpresa askori gertatzen zaio ez dutela inolako bermerik beren eguneroko jardunaren birfinantzatzea negoziatzeko orduan. EAJ-PNVrentzat lehenetsi beharreko helburua da egoera hau hartzekodunen konkurtso kate batean edo bestean erortzea eta lanpostuen galera ekiditea. Horretarako, lan egingo dugu finantza erakundeek enpresei maileguak eman diezazkieten, beren aktibo zirkulatuak finantzatzeko beharra dutenean.

Inbertsioetarako finantzaketari dagokionez, tradizionalki euskal herrialdean errotzeko enpresa egitasmoak bilatu izan dira. Gaur egun, lan ildo hau albo batera utzi gabe, ezinbestekoa **da inbertsio funtsak erakartzea, euskal enpresetako egitasmoei finantzaketa eskaintzeko.** Ekonomiarik dinamikoenen ezaugarri dira parte hartze eta finantzaketa eredu zabalenak, besteak beste etorkizuneko industria sektoreak bultzatzeko, eta nahi diren sektoreetan enpresak sustatzea bultzatzeko inbertsio funtsak eta arrisku kapitalak. Euskadik ere eraginkortasun handiagoz sartu behar du errealitate honetan.

Lan egin beharra dago, hainbat inbertsio funts, atzeritarrak batez ere, tamaina handiko egitasmo proiektuetan baino ez sartzeak suposatzen digun mugapena gainditzeko. Akordio publiko-privatuen bidez, tamaina txikiagoko egitasmoetan sartzeko behar dugu.

Euskadi egiazko finantza tokia izatea lortu behar da, bertan finantza erakundeek baliabideak eskuratu ez ezik, herriaren eta bere enpresen zerbitzura jar ditzaten. Horretarako, elkar eragineko berme sozietateak bultzatu behar dira, finantzaketa erakunde sozialen inbertsioak (EPSVak) ekonomia produktibora bideratu, eta baloreen bigarren merkatua garatzeko lanarekin jarraitu. Eta, jakina, euskal finantza erakundeek gure enpresen garapenarekin duten konpromisoa mantendu beharra dago.

Finantza erakundeei finantza eta mailegu alorrean eskatzen zaien ahaleginarekin batera, **esparru publikoaren aldetik maileguetarako abal gisa** jarduteko erabakia gauzatu beharko da; eta berean, finantza erakundeei dagokien egitekoaren inguruko hausnarketa beharko da, bereziki Euskal Finantza Institutuari dagokionaren aldetik.

Mikroenpresak sortzeko egitasmoetarako finantzaketari dagokionez, ematen du **funts galduko diru laguntasunen ereduaren orde besterik ez dagoen eredu bat jarri beharko dela mailegua erraztean eta mailegua eskuratzeko bermeak ahalbidetuz oinarritua,** bai enpresa sortzeko unean, baita bere garapenerako hastapenetan ere. Enplegua sortzeko ahalmena izango duten egitasmoak laguntzen jarraitzea da kontua, baina administrazioak egitasmo arrakastatsuetara bideratutako funtsak Administrazioa itzul daitezkeen, egitasmo berriak babesten jarraitzeko.

4. GORENEAN GAITUTAKO PERTSONAK ETA SOZIALKI ARDURATSUAK DIREN ENPRESAK

Ekonomia lehiakorren erronka lortzeko, ezinbestekoak dira pertsonak eta enpresak lehiakorrak. Lehiakortasun hau eman behar da termino ekonomikotan (produktibotasuna) eta termino sozialetan (ardura, lankidetzeta, solidariotasuna). Horregatik, Euskadi lehiakorra lor dezagun, ondo gaitutako pertsonak behar ditugu eta sozialki arduratsuak izango diren enpresak, kontzertazioaren balorea arau nagusi izango duen lan merkatua osatzeko.

Gaikuntzaren erronka

Europar lan merkatuaren joeraren inguruan egin diren azterketen arabera, 2012 urtean Europar Batasuneko lanpostuen % 35ean kualifikazio maila altua beharko dela, hau da, 2010 urteko egoerarekin alderatuta, mailaketa 6 puntutan igotzea suposatuko du. Alderantziz, kualifikazio baxuko lanpostuak % 23 izatetik igaroko dira Europar izango diren enplegu guztien % 16 izatera. Aurreikuspenen arabera, 2020 urtean, kualifikazio baxuko pertsonen langabezi tasa kualifikazio altuko pertsonena baino 4 bider handiagoa izango da.

Errealitate honek agerian uzten du euskal hiritargoaren kualifikazio handiagoa sustatzeko dugun beharra. Kualifikazio honek bat egin beharko du gure produkzio ehunaren beharrezkin.

EAJ-PNVk oinarritzko printzipiotzat dauka **prestakuntzarako aukera berdinak ematea**, euskal hiritarrik gera ez dadila bere gaitasunak behar bezala garatu gabe, beharrezko prestakuntzara sartzeko baliabide ekonomikorik ez duelako.

Euskal gizartearen kualifikazioa hobetzen jarraitzeko dugun testuinguruan, hezkuntza sistema elementu nagusia da Euskadiren eta bere ekonomiaren etorkizuneko garapenari eusteko orduan. Derrigorrezko zein derrigorrezkoaren osteko kalitatezko hezkuntza orokorraren alde lan egiteaz gain, ezinbesteko jotzen dugu hurrengo ildoek ekitea:

- Jakintzaren esparru ezberdinetan bikaintasuna bilatzeari ekiten dion unibertsitateko jarduera bultzatzea (publikoa zein pribatua). Helburu hau lortzeko, egiteko garrantzitsua izan behar du zentro arteko lankidetzeta lehiakorrak; halaber, zientzia eta teknologien esparruan, teknologi zentro eta enpresekiko harremana izan behar du, era honetan, jakintza eta berrikuntza sortzen laguntzeko, geroan jarduera ekonomikoaren esparrura eramateko.
- Kalitate handiko lanbide heziketaren aldeko apustua egitea, lanerako gaitasun eta trebeziak garatzeko, oraingo eta etorkizuneko jarduera ekonomikora bideratuta, eta eskuratzen diren gaitasun eta trebetasun hauek lan merkatu aldakorren beharrezkinetara egokitzeko gaitasunarekin. Elkartutako zentroak dira honen adibide, esate baterako, makina erremintakoa. Lanbide Heziketaren azpi sistemen integrazio osoa lortzea.
- Euskal gizartearen ezinbestekoa da eleaniztasuna, nazioartekotze prozesura egokitu ahal izateko, gero eta merkatu globalagoetan eta aldi berean espezifikoetan aritzeko gaitasunarekin. Zehatzago esanda, belaunaldi gazteenei begira jarri behar dugu hirueletasuna lortzeko xedea.

Hezkuntza-prestakuntza-enplegua eredu berriak

“Lehenengo heziketa, gero lana” eredu tradizionalak baliagarri izateari utzi dio. Gaur egun bizi dugun Ezagutzaren Gizartean, hezkuntza, prestakuntza eta enpleguaren arteko espazioak eta tarteak elkar gurutzatzen dira. Eredu berri honetan lehenago hasiko gara lanean, hezkuntza eta enplegua uztartuz eta 30 urtera arte prestakuntzari dedikazio handia eskainiz. Eta pertsonak ez diote prestakuntzari sekula utziko. Prestakuntza jarraitua mantenduko dute eta bizitza profesionalean 2 edo 3 birziklapen nagusi biziko dituzte.

Eredu honi erantzuteko, Euskadik etengabeko lanbide heziketa ahalbidetzeko ingurua sortu behar du, funtzio honetan enpresak inplikatuaz, prestakuntza zentroekiko eta ezagutza gordetzen duten beste erakundeekiko harremana indartuz (Teknologi Zentroak eta I+G+B sistemako beste eragileak).

Pertsona guztien potentziala baliatzea eta garatzea

Edozein lehiakortasun politikaren helburua da pertsonen potentziala baliatzea eta garatzea. Beste hitzetan “talentua kudeatzea” deitzen duguna.

EAJ-PNVrentzat guztiz ezinbestekoa da baldintza egokiak sortzea, euskal hiritar guztiek beren gaitasun profesionalak osotasunean garatzeko aukera izan dezaten. Eta hori, are garrantzitsuagoa da une honetan, gure biztanleria aktiboaren zati handi bat, bereziki gazteak, langabezia dauden garaian.

Euskadik **gazte lana bultzatzeko erronka** handiari ekin behar dio, gure langabezi tasek batz besteko orokorra bikoizten dutelako, gazteen langabezia gazte guztien % 30era iristen delarik. Lan merkatuaren oraingo egoerarekin, gainean ditugun arriskurik handienetakoak dira gazteek enplegurik ez lortzea edo beren gaitasun, maila, eta asmo profesionaletara iritsiko ez diren lanak besterik ez lortzea. Ezin dugu talentu hori galtzen utzi; eta horretarako, Euskadik hezkuntza esparruko herrialderik aurreratuenetako esperientziekin bat eginik, hurrengo ildo hauek jorratu behar ditu:

- Enpresen parte hartze handiagoa hezkuntzan eta prestakuntzan, ez bakarrik curriculum-a zehazteko orduan, baizik eta baita ikasgaiak ematerako orduan.
- Lehen lan aukerarako planak sustatzea, enpresa munduan sartzeko sustatzea, lehen lanpostua lortzeko oztupoa den esperientziarik eza gainditzeko.
- Ikasleek produkzio jardunean parte hartzea: lana-ikasketak txandaketa, lan egiteko errutina ondasun eta zerbitzu erabilgarriak sortzeko motibazio bilakatzea, ikerkuntza, gizarte lankidetzeta proiektuetan parte hartzea,...
- Garrantzi handiagoa ematea gaitasun sozialak eskuratzeari.
- Gazteek sorkuntzarako eta ekintzailtzarako duten gaitasuna bideratzeko mekanismoak eta programak ezartzea.
- Hizkuntzei eta mugikortasunari garrantzia ematea (praktikak atzerrian).

Beste gizarte talde bat dago bere osotasunean babestu behar dena. Euskadik eraginkortasunez jarraitu behar du berdintasun politiketan hasi duen bidean; emakume eta gizonen arteko berdintasuna, helburu demokratiko ezinbestekoa izateaz gain, beharrezkoa ere bada gure herriaren garapen ekonomiko eta sozialerako. Eskubidea izateaz gain, berdintasunaren alde lan egiteak suposatzen du gure gizartearen erdiak eman dezakeen balioa hobeto aprobetxatzea. EAJ-PNVk lan horretarako konpromisoa hartu du, eta **emakume eta gizonen arteko berdintasuna bermatzeko** lana egingo du, helburu hori lortzeko politikak sustatuz: lan esparrura sartzeko eta maila hobetzeko aukera berdinak, lana eta familia uztartzea... Gainera, emakumea, enpresa eta gizarte osoa kontzientziatu beharko dugu, lanbideetan generorik ez dagoela ikus dezaten.

Horrekin batera, ezinbestekoa da **nazioartetik talentua erakartzeko apustu irmoa** egitea. Herri aurreratu batek profesional bikainak erakartzeko gaitasuna izan behar du, eta talentuaren mugikortasuna ere bada nazioartean lehiakor izateko giltzarria.

Ezin ditugu ahaztu **Euskadin bizi diren etorkinak**. Pertsona hauei lagundu behar diegu lan merkatuan integratzen, modu hori gure gizartearen bete-betean integratzeko bidea delakoan. Lan hori egin beharko dugu hizkuntza gaitasuna eskuratzeko planak barnean hartuko dituzten lan munduratzeko egitasmoak garatuta.

Sozialki arduratsuak izango diren enpresak

Ezagutzaren gizarteak presonen garapen profesionalaren aldaketa ekarri baldin badu, gauza bera gertatzen da enprekin. Errealitate berri honetan, pertsonak dira enpresen aktiborik garrantzitsuenak; hortaz, giza baliabideak erakartzea, mantentzea eta garatzea dira enpresa kudeaketaren funtziorik oinarritzkoenak.

Testuinguru honetan, berebiziko garrantzia hartzen du Enpresen Ardua Sozialak. EAJ-PNVk kontzeptu hori euskal enpresa sarean sustatzen jarraitu nahi du. Inguruan duten gizartearekin eta interes taldeekin, bereziki langileekin "irabazi-irabazi" harremanak mantenduko dituzten enpresak, lan egonkortasunari, lan baldintzei eta giza baliabideen garapenari balore berezia emanaz. Zentzu honetan, sozietate merkantiletatik egin behar da **eduki sozialagoa izango duten enpresa ereduarentarako jauzia**.

Gizarte kontzertuaren balorea garapen ekonomikoaren eta enpleguaren zerbitzura. Euskal Lan Harreman Sistema

Enpresak lehiakorak izan daitezten, beharrezkoa da kontzertu sozialerako giroa izatea, enpresen garapen eta hazkundea inguru egonkor eta onean eman dadin. Une honetan, ezinbestekoa da kontzertu sozialak 80. hamarkadako krisia gainditzeko izan zuen egitekoa gogoratzea.

Zoritxarrez, Euskadik urteak daramatza egoera horretatik urrun. EAJ-PNVk ezinbesteko jotzen du Lan Harremanentarako Euskal Sistema garatzea, non elkarrizketa soziala eta adostasuna ohiko izango diren, eta gatazka salbuespen. Horretarako, Europar iparraldeko herrialdeetako lan eta gizarte ereduak hurbildu beharra dugu; eredu hauek babes maila handia ematen diete beren langileei, eta "segurtasun" kontzeptu batetik abiatuta. Honek ez du esan nahi lanpostua galtzeko posibilitate eskasa dagoela, baizik eta langabezi egoeretan ematen den babesa handia dela; horrez gain, laguntasun zerbitzuak ere ematen dira, lan merkatura arin bueltatzeko aukera handiak izan daitezten.

Enplegua eta gizarte kohesioa elkarri lotuta doazenez, ezinbesteko jotzen dugu:

- Enpresa barruan enpresari eta langileen artean behar diren orekak lantzea, beti ere alde bakoitzaren autonomia eta lortutako akordioaren jasagarritasuna errespetatuta.
- Enpresen barruan, lanaren antolaketarako malgutasun akordio orekatuak ahalbidetzea. Zentzu honetan ezinbesteko jotzen dugu egoera berezietan lanaldi murriztuko lan malgutasuna sustatzea, besteak beste lana eta ikasketak uztartzeko, familia hazteko aldiak, birziklapen profesionala edo erretirorako bidean.
- Lan arloko prekarietateari aurre egitea, lan kontratuetan egonkortasuna ahalbidetzeko neurriak sustatuz.
- Ekonomia sozial eta kooperatiborako ereduak indartzearen aldeko apustua egitea, langileek enpresa kudeaketan parte hartzea sustatzen eta lan errekerimenduetan malgutasuna eta egokitzapena eskaintzen dutenak.
- Arrazoi bat edo besterengatik, lan merkatutik kanpo geratu diren edo bertan sartzeko aukera izan ez duten pertsonen lan munduratzeko arina ahalbidetzea, prestakuntza eta gaikuntza programak gizarteratzeko bide gisa indartuta.

Esanguratsua ere bada **Borondatezko gizarte-aurreikuspeneko erakundeek beren enplegu planekin eta lan fundazioen bidez, kohesioari egiten dioten ekarpena**. Hortaz, hurrengo gobernuaren egitekoa izango da esparru eta arlo horretan toki aktiboa berreskuratzea.

Gainera, Euskadik **enplegu politika pasiboak kudeatzeko** aukera eskatu beharko luke, 1979ko Gernikako Estatutuan (12 eta 18 artikulak) aurreikusten denari jarraiki. Zalantzarik gabe, enplegu eta kohesio sozio-laboralerako politikak ezinbestean beharko luke enplegu politika eraginkorak eta pasiboak egokiro uztartzea.

5. ENPRESENTZAT ETA ENPRESEKIN LAN EGINGO DUEN ZIENTZIA, TEKNOLOGIA ETA BERRIKUNTZA SISTEMA

Herrialderik lehiakorrenak dira beren enpresei beraien alde eta beraiekin lan egingo duen zientzia, teknologia eta berrikuntza sistema eskaintzeko gaitasuna dutenak.

I+G inbertsio handiagoa

EAEko enpresak eta enpresei ematen zaizkien zerbitzuak, oro har, maila ertaineko sektore teknologikoetakoak dira. Honek eragiten du lehiakortasuna galtzea, bereziki ekonomia gainerakorren aurrean.

Dena dela, oraingo egoera honek ez gaitu lortutakoa gutxiestera eraman behar, bereziki EAEko VIII. Legegintzaldian zientzia eta teknologia alorrean lortutakoari dagokionez. Antolakuntza alorrean eta ekonomikoki egin zen esfortzua oso garrantzitsua izan zen, baina oso errealtate ahuletik abiatu ginen: espainiar zientzia eta berrikuntza sistemaren garapen maila baxua.

I+G+Bn eginiko inbertsioak gelditu egin dira Euskadin aldi honetan. Egoera hau gainditu beharra dago eta lehenetsi beharreko apustu bilakatu behar da euskal enpresen eta euskal ekonomiaren lehiakortasunari begira. EAJ-PNVtik defendatu egiten dugu **zientzia eta teknologia inbertsioa gure BPGren % 3ra iristea**, Europar Batasuneko herrialderik aurreratuenen maila berean, besteak beste Europar Iparraldeko herrialdeak eta Alemania.

Eredu berria, enpresen parte hartze handiagoarekin

I+G inbertsioa handitzeaz gain, oso garrantzitsua da egiten diren inbertsio hauen eraginkortasuna handitzea. Gure erronka izan behar da ahalegin hori guztia balore bilakatzea; era berean, emaitza ekonomiko ere bilakatu behar dira herrialde osoan aberastasunaren eta enpleguaren hazkunde jasagarria ahalbidetzeko.

EAEk antolaketa egitura egonkorra du, eta medio batzuk ditu –oraingo gobernuaren kudeaketa ezeraginkorraren eraginpean– herrialdean zientzia eta teknologia bultzatzeko. Adibide gisa honakoak esango ditugu:

- Euskadin Eusko Jaurlaritzaren eta hiru Foru Aldundien artean izenpetu zen akordioaren bidez Enpresa Lehiakortasunerako eta Gizarte Berrikuntzarako garatu ziren Planak.
- Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Plan bera, eta hori oraingo gobernuak egin duen garapena berandukoa eta eskasa izan den arren.
- Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Kontseilua, zientzia eta berrikuntza politikarako, aholkularitzarako eta buruzagitzarako organo gisa.
- “Ikerbasque” Zientziarako Euskal Agentzia eta berrikuntzarako “Innobasque” agentzia.

Alderdi guztietako berrikuntzan aurrera egiteak, **euskal zientzia, teknologia eta berrikuntza sistemaren egituraketa berregiteko beharraz gain** -zehaztu zenetik denbora luzea igaro delako- honako jarduerak ildoei jarraitzea behar du:

- Oinarrizko zientziaren ikerkuntzarako lehenetsunak ezartzea, enpresa berriak Euskadira erakartzeko duen ahalmen osoa kontuan hartuta, ikerkuntza zentro berezituak izatea funtsezko faktorea baita kokapena erabakitzeke orduan.
- Esfortzu publikoaren eta pribatuaren arteko oreka bilatzea, ekimen pribatuak berrikuntzan inplikazio handiagoa hartuz, bereziki unibertsitate jarduerak finantzatzeko orduan, esate baterako Basic Excellence Research Centres-BERC izenekoetakoak.
- Produktu eta prozesu industrial “tradizionaletan” egiten den berrikuntza maila igotzea, eta ez bakarrik telekomunikazio eta zerbitzu informatikoen alorrean.
- Ikerkuntza teknologiko erakunde tutoratuen edo laguntasun publikoak jasotzen dituzten erakundeen helburuak, enpresak sortzera edo enpresetara transferentzia teknologikoak egitera bideratzea.
- Unibertsitateek eta Ikerkuntza zentroek lehiakortasuna hobetzeko duten egitekoa handitzea.
- Pertsona ikertzaileen egitekoa indartzea, ezinbestekoa baita gaitasun handiko pertsonak ezagutza oso baloratua izango den herrialdera erakartzeko.
- Ikerbasquek talentua erakartzeko duen egitekoa indartzea.
- “Berrikuntzaren adreilutik” ihes egitea, hau da, edukinontzian edukian baino gehiago ez inbertitzea.
- Mundu mailako garapen teknologikoko zentro handietara hurbiltzea, gure enpresa sareari aurrerapen teknologikoak eskuratzen lagunduz.
- Garapen teknologikoko politika aktiboak garatzea: zerga eta finantza alorrekoak, informazio agentziak, sustapen agentziak,...
- Europar Batasunaren Horizon 2020 egitasmoari ahal dugun erabilgarritasunik handiena ateratzeko gai izatea. 8000 milioi euroekin, ikerkuntza, berrikuntza eta lehiakortasuna bultzatzeko dagoen egitasmo publikorik handiena da. Horretarako, guztiz beharrezko dugu euskal erakundeak Egitasmo honetara zuzendutako proiektuak aurkezteko eta defendatzeko jardunera bideratzea.

6. AZPIEGITURA FISIKO ETA TEKNOLOGIKO AURRERATUAK

Aukera ekonomikoak, enpresen jardunak eta garatzeko duten gaitasunak herrialde aurreratu eta modernoak behar dituzte. Une honetan, eta krisiak mugapen handiak inposatzen dizkigun arren, **Euskadik modernizatzeko hartu duen bideari jarraitu behar dio, eta bere azpiegituren garapena betetzen eta planifikatzen jarraitu behar du.**

Ekonomia berritzaileek kanpoko esparruekin mailarik gorenean lotzeko gaitasuna duten herrialdeak behar dituzte, komunikazio aurreratuak eta garapen teknologiko handia. Hau da, kapital fisiko eta adimenduna sortzea. Euskadi eta euskal enpresa lehiakorrak izango dira informazioa, jarduera eta produkzioaren elkar trukerako gune izateko gaitasuna erakusten badu; eta horretarako, azpiegitura fisiko eta teknologikorik aurreratuena izan behar ditu.

Erakundeen lana baldintzarik egokienak sortzea izango da, jarduera ekonomikoak testuingururik onenetan garatu dadin, herrialdea inbertsio, ezagupen eta enpresarako erakargarri izan dadin eta aberastasuna eta oparotasuna sortzeko. Arazteko duen gaitasun eta ekimenaz gain, Herria garatzea eta modernizatzea da administrazio publikoaren egitekorik nagusia, inguru oso lehiakorrak sortzeko helburuarekin:

- Euskadi kanpoarekin konektatzeko egitasmoa garatuta, jarduera ekonomiko eta nazioarteko konexio mutur nagusiekin dituen harremana eta elkarreragina hobetzeko. Mutur hauek dira europar diagonalak, Europa erdialdeko pentagonoa, Ipar Europako herrialdeak eta gainerako kontinenteetako mundu mailako erreferentzia zentroak.
- Abiadura handia garatuta eta portuetako eta aireportuetako jarduerarekin lotzeko plataforma planifikatuta; era berean, pertsonak eta merkantziak garraiatzeko garraio nagusiaren euskarri gisa funtzionatuz trenbide garraioaren bigarren sarea, autobusak...).
- Euskadi barruko mugikortasuna hobetuz, euskal bideak integratzeko sarea hobetzen jarraituz eta garraio publikoa garatuz.
- Garraio sistema adimendunen, trafikoaren kudeaketa aurreratuaren eta Euskadiko komunikatzeko bideetako informazioa hobetzearen aldeko apustua eginez.
- EAEko lurraldean plataforma logistikoak kokatuz.
- Telekomunikazio eta datuak kudeatzeko sistemak zabaltzeko sare aurreratu eta jasangarria garatuz.
- Uztai Atlantikoa deritzon Euskadiren erdikotasuna bultzatuz. Horretarako, komunikazio azpiegiturak ahalbidetu beharko dira, bereziki itsasoko autobide deritzotenak. Errepideetako errealtate dira eta trenbide autobideak bidean daude jada.

Horrez gain, EAJ-PNVk ezinbesteko jotzen du azpiegitura espezializatuak sortzen jarraitzea, sektore estrategikoen garapenari laguntzeko.

7. LEHIAKORTASUNA ETA ENPLEGUA AHALBIDETUKO DITUEN FISKALITATEA

Europa eta nazioarte mailako zerga egituraketa berria ezartzeak, zerga politikak derrigorrez bilatu behar dituen ekitate eta eraginkortasun helburuak indartzeaz gain, Euskadin bi helburu nagusi izan behar ditugu, oraingo testuinguru ekonomiko eta finantzazkoan berebiziko garrantzia dutenak: zergen alorreko nahikotasuna eta biziberritze ekonomikoa. Diseinatu beharko dugun zerga sistemak zutabe sendoak izan beharko ditu sarrera eta gastuen arteko oreka bermatzeko eta, era berean, ekonomia biziberritzea, oparotasuna sortzea eta enplegua berreskuratzea ahalbidetuko duen eszenatokia ekarri behar du.

Horiek helburu guztiak zerga sistema orekatuaren bidez lortuko dugula bermatzeko, **ezinbestekoa da Euskadiko Herrialde Historikoen gure zerga sistema osatzen duten figura guztiak modulatzeko gaitasuna izatea**, Kontzertu Ekonomikotik eratortzen den oraingo eskumen markoa gaitzuta. Une honetan ezinezko gertatzen da gai batzuen inguruko zerga politika esparruko erabakiak hartzea.

Hori dela eta, beharrezko jotzen dugu lehenengo eta behin Kontzertu Ekonomikoaren erreforma handiari ekitea. Bere helburua izan behar da gure Herrialde Historikoen eskumenak zabaltzea, gure zerga sistemaren osoko erreformarako planteamendua eragozten duten mugapen horiek ezabatuta. Gainera, EAJ-PNVk uste du zerga esparruko neurriak hartu behar direla, eta indar berezia jarri behar zaiola iruzurraren kontrako borrokari.

Kontzertu Ekonomikoaren erreforma

Kontzertu Ekonomikoaren erreformak beharrezko du beren artikuluetan erreforma batzuk egitea. Eta hau ez da bakarrik Kontzertuaren testua eguneratzeko edo hobekuntza teknikoak egiteko. **Eskumen mugapen batzuk** ezinbestean kendu behar dira, gaur egun Herrialde Historikoen gure zerga sistemaren diseinu eta kudeaketa integrala eragozten digutelako.

EAJ-PNVk zabaldu beharrek jotzen dituen eskumenak hauek dira:

- Zehar zergetan ohiko araudiko tributu hitzartuak gaitzetea (BEZ, Aseguru Primaren gaineko zerga, Zerga bereziak eta sozietateen eragiketak) eta horrekin batera kapital higikorren atxikipenei, jarduera ekonomiko eta sariei eta behin betiko egoitzarik ez duten ez egoiliarren Errentaren gaineko Zergari dagozkienak.
- Kontzertuaren artikuluen artean, kontzertatze berriak sartzea, besteak beste, Zerga Berezien eta BEZ-aren alorrean inportazioaren gaineko zergei, Hidrokarburoen gaineko Zerga berriari eta Jokoen gaineko Zerga berriari dagozkienak.
- Zerga alorrean eskumenak dituzten euskal erakundeek ECOFINen lan talde batzuetan eta nazioarte mailako antzeko foroetan parte hartzea.

Gainera, EAJ-PNVk izaera txikiagoko esparru fiskaletan aurrera egitea bilatzen du, besteak beste hobekuntza tekniko batzuk (konexio puntu batzuk argitzea, Ondorengotza gaineko zergan 5 urteko erresidentzia mantentzeko derrigorra kentzea, eragiketa bolumena 10 milioitara igotzea, BEZ eta Sozietateen gaineko Zergan eragina izan dezan, eta abar) eta Kontzertu Ekonomikoaren Batzorde Mistoan, Koordinazio eta Arauen Ebaluatze Batzordean eta Batzorde Arbitralean doikuntza batzuk egitea; doikuntza hauek ezinbesteko jotzen dira eskumen alorreko hutsune batzuk eta beren ardurapean dituzten funtzioetan disfuntzionalitate batzuk ezabatzeke.

Zerga sistemaren erreforma

Gure eskumen markoan azaldutako erreformen inguruan erdietsiko diren lorpenak gutxietsi gabe, krisi ekonomiko larri honek sarrera publikoak 2006koen mailara eraman dituelarik, eta epe laburrean zerga bidezko sarrerek gora egiteko aukera aurreikusten ez delarik, eta bien bitartean, gastuekin batera, ongizate estatua mantentzeko beharizanak igotzen eta handitzen direlarik, ezinbesteko gertatzen da zerga figura bakoitzak une honetan duen funtzioa aztertzea, bereziki ezarpen zuzenari dagokionez.

Zehatzago esanda, ezinbesteko gertatzen da **Sozietateen gaineko Zerga sakontasunean erreformatzea**; zerga neurri aurreratuenak sartu behar dira enpresa tributazio alorrean, gure ehun produktiboa indartzeko eta lehiakor izatea lortzeko; eta , aldi berean, oparotasuna eta enplegua sortzea eragiteko. Erreforma hau honako oinarri hauetan sostengatu behar da:

- Jarduera ekonomikoaren alorrean iruzurraren kontrako neurriak jartzea, tributazioa egiazko gaitasun ekonomikoaren araberakoa izan dadin. Horretarako, gastu batzuen gaineko kenkariak berraztertzea proposatzen da (ibilgailuak, laketontziak, etxebizitza, ordezkariak gastuak, eta abar) oinarri negatiboko konpentsazio egoerak mugatzea, moduluka aztertzeke sistemak apurka-apurka kentzea eta informazioa emateko derrigorrak zabaltzea.
- Oraingo araudian giltzarri diren elementuak mantentzea, besteak beste ohiko aktibo finko berrietan inbertitzeagatik kenkariak, enplegua eta ikerkuntza, garapen, berrikuntza, ingurumena babestera zuzendua, eta bere kasuan berraztertzea eta kentzea, hasieratik izan duten helburua betetzen ez duten zergaren erregimen eta kenkariak.
- Neurri berriak hartzea, besteak beste enpresen kapitalizazioa eta nazioartekotzea sustatzeko, kanpoko merkatu berriak bilatzeko eta jabegoa industrialara garatzeko.

Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zergari dagokionez, ezinbesteko jotzen da **ekitate, progresibotasun, neutraltasun, gardentasun eta sinplifikatze printzipioak indartzea**; era berean, horien guztien arteko oreka bilatu behar da. Horregatik, printzipio horiek guztiak indartzeko xedez berraztertzea behar da tarifa orokorra eta aurrezkiena, salbuespenen indarraldia, borondatezko aurreikuspen sozialaren tratamendua eta kenkarien erregimena.

Amaitzeko, ezarpen zuzeneko gainerako figurei dagokionez, ondare handien gaineko zerga arautu beharra dago, eta honen osagarri gisa egon behar du dohaintzen gaineko tributazio egokiak (oraingo Ondarearen eta dohaintzen gaineko zergaren araudia indarrean dago 2012 eta 2013 ekitaldietarako).

Iruzur fiskalaren kontra

Arestian aipatu dugu gaur egun zerga alorrean egin nahi den erreforma ororen oinarrian egon behar dute zergen nahikotasun helburuak eta biziberritze ekonomikoaren zerbitzura egotea. Horretarako baldintza ezinbestekoa da iruzur fiskala errotik ezabatzea, eta horretarako zerga sistemak eskuan dituen tresna etengabe ebaluatu behar ditu, neurriak proposatzeko eta jarduerak garatzeko, hiritarren arteko bizikidetzaren printzipiorik oinarritzkoenak urratzen dituen **iruzur praktiketatik aldentzeko, eta era berean praktika hauek zigortzeko xedez**.

EAJ-PNVk araubidezko tresna egokia onartzeko lana egingo du, neurri sorta barnean hartuko dituen, besteak beste, oraingo zigor sistema berrikustea, ardura solidario eta subsidiario kasuak zabaltzea eta indartzea, zerga zorra ahal den neurrian ordaintzen dela bermatzeko, eta informazio derrigor berriak ezartzea, aitortuetatik goragoko errenta mailak antzemateko, eta hauek orain arte horietatik salbuetsita egon diren talde zehatzetara zabalduz.

8. SEKTORE PUBLIKO ERAGINKORRAGOA ETA GURE BERRABIATZE EKONOMIKOA BIDERATZEKO GAITASUNAREKIN

Sektore publiko motorea

EAJ-PNVrentzat, euskal sektore publikoa, herriaren garapen ekonomikorako funtsezkoa izango da. **Liderra izaten jarraitu behar du, sektore ekonomikoaren laguntzaile izatera mugatu barik.** Motore, ekintzaile, berritzaile eta lehiakor izateko gaitasunak etengabe hobetzeko eta modernizatzeko ahalegina exijitzen du, sektore publikoa gizarteak eta erronka berriek eskatzen duten mailara egon dadin.

Sektore publiko ireki eta gardena

EAJ-PNVk gobernu ireki eta modernoaren alde egin nahi du, akordioen eraikuntzan oinarritutako lidergoak ekarriko dituen, eta hiritarrek elkarriketa etengabe eta irekia kudeatzea ahalbidetuko duena. Dinamika honek lagunduko digu gizarte osoaren ezagutza behar bezala kudeatzen. Zentzu honetan, irekierak esan nahi du gardentasun eta parte hartzea.

Gobernu ona izango da Eusko Jaurlaritzaren jarduerarako gidalerroa, eta era berean izango da Herri honetako erakunde guztiena, eraginkortasuna, zorrotasun ekonomikoa, gardentasuna eta hiritarren parte hartzea etengabe bilatuz. Krisialditik irtengo bagara, denon ahalegina behar da, eta Gobernuak izan behar du eredia eman beharko duen lehena.

Jarrera honen sustraietan egon behar da kudeaketaren jarduketaren arduratsua (hau izango da interes talde guztien zerbitzura egotea eta lehentasunen arabera denbora marko baten barruan jardutea) ekitatea, (desorekak zuzentzeko ekimen jarraituan, larritasunaren arabera tratamendu ezberdina emanez) eta abian jarritako ekimenen iraunkortasuna.

Zentzu honetan, garrantzirik gorenena eman behar zaio "Gobernu Irekirako" egiazko sistema ezartzeari, gizarteak gero eta gehiago eskatzen baitu gardentasunik gorrenena. Hau egin beharko da kudeaketa ekonomikoan eta finantzetan gardentasun mekanismoak jarrita, herri lan eta zerbitzuak kontratatzeke orduan eta giza baliabideak kontratatzeke orduan.

Parte hartzearen esparruan, EAJ-PNVk behar besteko tresnak bultzatu nahi ditu, hiritarrek eta eragile instituzional, ekonomiko eta sozialek egitasmo publikoen inguruko iritziak ematerik izan dezaten, eta ondorioz, egitasmo hauen inguruko proposamenak egiterik izan dezaten. Zentzu honetan, informazio eta komunikazio teknologia berriak erabiltzearen aldeko apustua egiten dugu, parte hartzerako tresna gisa erabiltzeko, eta prozesu parte hartzaile horietan garapen eta emaitza gardenak izan daitezten.

Gardentasun eta parte hartze tresna hauek kudeaketa politikoaren esparru guztietara helduko dira. Gobernu irekiaren inguruko araudia hobetzeaz gain, EAJ-PNVk lan egingo du kudeatzaile publikoek hiritarrek hartuta dagoen konpromisoa argi izan dezaten; horretarako, parte hartze prozesuak halakorik derrigorrezko ez denean ere bultzatuko dira, gardentasuna izango da zerbitzuak, egitasmo eta proiektu publikoak ebaluatzeke modua, hiritargoari egitasmo eta zerbitzuen eragin ekonomiko eta soziala ezagutzea ahalbidetzeko.

Sektore publiko eraginkorra

Gastu publikoaren zorrotasuna arau nagusi izan dugu, eta erabili izan dugu balorea sortzeko eta solidariotasuna egingarri egiteko. Dena dela, gaur aurrerako beste urratsa eman beharra dago. Europar herrialde aurreratuenen maila berean egin behar dugu- Ipar Europakoak- eta gure sistema publikoaren antolaketa eraginkorraren bidez. Horrek eraman behar gaitu zorrotasun fiskala solidariotasunean oinarritutako ondasun eta zerbitzuen banaketarekin uztartzera.

Baliabide publikoak urriak dira, eta horretarako ezinbestekoa izango da **zorrotasun ekonomikoaren eta aurrekontuen zorrotasunaren arteko oreka** aurkitzea. Hau dena egin behar da hezkuntza, osasuna eta segurtasuna alorretako politika publikoen bermearekin, gizarte kohesioaren berme gisa eta ekonomia produktiboa ezinbestean biziberritu behar dela kontuan hartuta. Zentzu honetan, EAJ-PNVren Proposamen Ekonomikoak zera aurreikusten du:

- Defizit publikoa kontrolatzeko eta gain-zorpetze publikoa saihesteko helburuekiko konpromisoa.
- Gobernuaren antolaketa egitura eta bere sektore instituzionala erreformatzea, bere egitura birdiseinatuta, bikoiztasunak kenduta eta autogobernuaren lehen legegintzaldietan egin zen moduan, dinamizazio ekonomikoak eta enplegu sorkuntzak suposatzen duen lehentasuna islatuta. Zehatzago esanda, Eusko Jaurlaritzaren sail eta barne erakundea sakontasunez birdiseinatzea.
- Erakunde publiko ezberdinetan politika korporatiboak estandarizatzea.
- Euskal administrazioa teknologikoki modernizatzeko plana, lehiakortasuna eta barne prozesuak hobetzeko, errendimendua eta erabiltzaileei zuzendutako zerbitzua ahalbidetzeko.
- Kontingentzia planak ezartzea, eszenatoki ekonomikoak aldatzen direnerako neurriak aurreikusiko eta kontuan hartuko dituztenak.

Gainera, uste dugu ezinbestekoa dela sektore publikoaren berrikusketa globala egitea, zerbitzu publikoen **jasangarritasuna epe luzera bermatzeko**; zerbitzu horien helburu publikoa eta beren ekitate eta zerbitzu printzipioak mantenduz, enpresa mundutik hurbilago egongo diren kudeatzeko era berriak sartuz, ezinbestean mugatuak izan behar diren baliabide publikoen kudeaketa eraginkorra ahalbidetuko dutenak.

EAJ-PNVk zuzenduko duen kudeaketa lan publikoaren funtsezko beste esparrua pertsonen kudeaketa izango da. **Erakunde publikoak kudeatzeko orduan, parte hartzen duten pertsonen talentua integratzeko eta garatzeko erakunde gisa egin behar da.** Behar den exijentzia mailarekin (oraingo absentismo mailak murriztuta), baina behar besteko pizgarriekin (eta ez soilik ekonomikoak, baizik eta baita ekimenak errespetatzea, konpromisoa aitortzea, berritzeko gaitasuna eta ondo eginiko lanari garrantzia ematea) erakunde eraginkorrak lortzeko eta hiritar-bezeroaren beharrianak asetzeko.

Enplegu eta enpresei laguntasuna emateko zerbitzuen egitekoa

Sektore publiko eraginkorraren filosofiaren barruan, bi esparru daude arlo ekonomikoan eragiten dutenak: enplegu zerbitzuak eta enpresei babesa emateko zerbitzuak.

Garrantzitsua da enplegu politika eraginkorretarako eredu propioa garatzea, euskal autogobernuak eskaintzen dizkigun ahalmen guztiak erabilita. Honek esan nahi du euskal ekonomiara egokitutako enplegu politikak garatzea.

Lanbide da gure Enplegu Zerbitzu Publikoaren kantoi-harría, eta beraz, ezinbestekoa da langabezia sufritzen dutenei laguntzea lortzeko eta gure biztanleria aktiboaren enpleagarritasun maila egokia mantentzeko neurrien bidez, egoera hori saihesteko eta prebenitzeko. Dena dela, premiazko jotzen dugu **lanbide birformulatzea**, bilakatu den INEM zaharraren kopia txarra izateari utz diezaion. Horretarako, hurrengo arlo hauetan lan egin beharko da:

- Enpresara indar handiagoz bideratuta. Lanbidek, Estatuko enplegu zerbitzu publikoek bezala, ia erabat bideratuta dago langabezia dagoen pertsonaren inguruabarretara; ahaztu egiten da enpresa goitik behera ezagututa, bere beharrezan zeintzuk diren jakinda baino ezin izango zaie langabeei behar dutena eskaini, hau da, lanpostua. Lanbidek harreman hurbilean egon behar du enpresekin, eta hauek lankide eraginkortzat hartu beharko dute, ez bakarrik beren giza baliabide arloan dituzten berehalako beharrezan erantzuteko, baizik eta baita beharrezan hauek planifikatzeko.
- Eredu kideago eta parte hartzaileagoa hartzea. Lanbide “lan merkatua dinamizatzeko lanean, elkarrekin biziki ari diren eragileen sare” baten erdiko elementutzat jo behar da, bera bakarrik enplegu politika eraginkorraren funtzio guztiak egin nahi dituen makro-erakundea izan beharrean. Zentzu honetan, kontzertu eta planifikazio eredu berreskuratzearen alde egin nahi dugu, Euskadiko eskualde bakoitzaren izaera berezitua kontuan hartuko duena.
- Gainera, ulertu egiten dugu Lanbidek bere begirada zabaldu behar duela langabezia dauden pertsona guztiak barnean hartzeko, eta bereziki gazteak. Eta, jakina, gaigabetasuna duten pertsonak eta Gizarteratzeko Errentaren onuradunak bazterrean utzi gabe; baina, baliodun zerbitzuak eskainiz, langabezia dauden pertsonak, prestakuntza, aholku eta bitartekaritza konbinaketa eraginkorraren bidez, enplegua epe laburrean lortzerik izan dezaten.

Enpresei babesa emateko zerbitzuei dagokienez, uste dugu hobetzeko aukera ere badagoela koordinazio esparruan eta bereziki **zerbitzu espezializatuak eratzeko orduan, besteak beste finantzaketa lortzeko esparruan, diseinu industrialean, I+G+B esparruaren kudeaketan, ezagutzaren kudeaketan, aliantzak ezartzeko eta garatzeko ekimenean,...**

Enpresa bultzatzaile eta motorei eta hazteko aukerak dituzten enpresei laguntzeaz gain, egitasmo publikoen eta agenda ekonomikoaren barruan, zerbitzu hauek arreta berezia eman beharko diete **ETE eta langile autonomoei**. Haiek dira gure ehun ekonomikoaren oinarritzko funtsa. Haiek dira kontsumoaren murrizketa lehenengo nabaritzen dutenak. Mailegu murrizketa sufritzen duten lehenak ere badira. Beraiek dira ordaindu gabeko fakturak eta atzerapenak gogorren pairatzen dituztenak. Eta, horrekin guztiarekin batera, haiek dira enpleguen parterik handienari eusten diotenak.

OHARRAK

LANERAKO ZIRRIBORROA